

Provincie Noord-Holland

██████████
Postbus 3007
2001 DA HAARLEM

Per e-mail: gerritsenj@noord-holland.nl

Postadres:
Postbus 240
8000 AE Zwolle

Hoofdkantoor:
Zwartewaterallee 14
8031 DX Zwolle

Datum: 27 juli 2022

Referentie: NH/EK/MvD/22.043

Betreft: **Feedback concept Regionale Veenweide Strategie 1.0 (RVS 1.0)**

Beste ██████████,

LTO Noord heeft met interesse kennisgenomen van de concept Regionale Veenweide Strategie (RVS 1.0) zoals deze op 3 juni per mail is toegezonden. Graag maakt LTO Noord als belangenbehartiger van de agrarische sector en onze leden van de gelegenheid gebruik om feedback te leveren op het concept.

Onderstaand lichten wij graag onze feedbackpunten toe, beginnend met algemene feedback waarna de opmerkingen gerangschikt worden op de hoofdstuk- en paragraafindeling van de Veenweide Strategie. Vanwege alle onzekerheden is deze RVS 1.0 beleidsarm. Dat bepaalt onze feedback in hoge mate.

Inleiding

Tijdens een mondeling ingebrachte zienswijze heeft de themahouder Westelijke Veenweiden van LTO Noord, ██████████, eerder een paar belangrijke aandachtspunten gegeven vanuit LTO Noord. Deze luiden kort samengevat:

- De eerste ervaringen uit recente pilots (Spengen, Assendelft en andere) is dat er op dit moment eigenlijk nog steeds geen goed verdienmodel is voor boeren die maatregelen toepassen, waaronder actieve waterinfiltratie. Dit is een wezenlijk punt. Hoe kunnen boeren worden aangespoord om mee te doen aan het nemen van maatregelen als dit verdienmodel er nog niet is?
- Wij hebben eerder aangegeven graag betrokken te worden bij het meeschrijven aan de Regionale Veenweidestrategie. Dat is met deze versie onvoldoende gebeurd.
- Als we slim samenwerken op thema's als biodiversiteit, voedsel, goed inkomen voor de boer en veenweide, kan het traject wat we nu doormaken een leermoment zijn voor de hele wereld. Want niet alleen in Nederland ligt veenweide.
- Een boer kan veel betekenen in maatschappelijke vraagstukken. Na uitkoop is deze 'beheerder' van het veenweidegebied er niet meer. Dit vraagstuk wordt in de voorliggende RVS niet benoemd.

Graag uw reactie op deze punten.

Algemene feedback

Nederland kent diverse veenweidegebieden. Van oudsher zijn boeren en tuinders actief op veenweidegrond. Veenweidegrond is vanuit de eigen specifieke structuur, anders dan andere grondsoorten, nauwelijks geschikt voor akkerbouwgewassen. Wel kan er goed gras op geteeld worden wat ten gunste komt aan de veehouderij. Koeien in de weide worden ook hoog gewaardeerd door burens en recreanten.

De afgelopen decennia is gebleken dat de gangbare wijzen van waterbeheer in de veenweidegebieden ook een keerzijde heeft. Door verlaging van de grondwaterstand wordt water onttrokken aan de bodem en wordt de bodem blootgesteld aan de lucht waardoor oxidatie van de veenbodem plaatsvindt.

Achter de boer en tuinder. Voor ons allemaal.

Het veen klinkt in en dit heeft tot gevolg dat de bodem daalt. Oxidatie van veenbodems heeft daarbij ook tot gevolg dat er CO₂ wordt uitgestoten. Wij erkennen dat de effecten van bodemdaling onomkeerbaar en ingrijpend zijn voor het watersysteem, de inrichting en het gebruik van het gebied. En dus ook voor de mensen die er wonen, werken en recreëren.

Wij merken op dat er nog geen duidelijke strategie wordt bepaald in het concept. Keuzes, strategie en tactiek zullen nog in het document moeten worden toegevoegd om duidelijkheid aan het gebied te kunnen verschaffen. Bij het opstellen van de concept RVS werd al duidelijk dat de maatschappelijke opgaven dienen te worden bereikt via het NPLG. Bodemdaling is daar een significant onderdeel van. Onze zorg is hoe boeren aan tafel komen op een moment dat hun bestaanszekerheid in de vele dossiers nog wordt gewogen. De planning voor de provincies, zo ook voor Noord-Holland, om een gebiedsplan op hoofdlijnen te hebben voor de zomer van 2023 zal hierdoor onder druk komen te staan. Wij geven daarom een winstwaarschuwing af over de haalbaarheid van CO₂-emissiereductie via maatregelen op veengronden.

Er wordt inmiddels veel onderzoek gedaan naar de bijdrage van bodemdalingremmende maatregelen op het verdienvermogen van de boer. Koeien en hun begrazing zorgen voor een dichte en sterke grasmat die een van de wapens is in de strijd tegen bodemdaling met een bewezen verdienmodel. Hiermee is perspectief langer geborgd dan via alternatieve verdienmodellen.

Naast het hierboven genoemde punt met betrekking tot onvoldoende verdienvermogen missen wij in de voorliggende concept RVS de terugkoppeling en ervaringen uit pilots. Dat mag naar onze mening worden benoemd in de RVS. Hoe werkt WIS in de praktijk? Welke leerpunten zijn er nu al voor bodem en watersysteem? Wat werkt wel en wat niet?

Daarnaast zien wij steeds meer grote dossiers met doelen en maatregelen op de agrarische sector afkomen, waardoor bodemdaling in deze dossiers een ondergeschoven punt lijkt te worden. Er moet focus blijven op de veenweidegebieden en kansen voor de sector om bodemdaling te remmen en CO₂-uitstoot te verminderen. Daar waar een kleinere stikstofopgave ligt, zal de focus meer moeten liggen op het veenweidedossier. Wettelijke maatregelen hebben daarnaast een sterk effect op het draagvlak van de agrarische sector om een bijdrage te leveren aan de RVS. Er zal een strategie moeten worden uitgewerkt voor zowel de communicatie, de kennisverspreiding als de uitvoering. Graag zien wij dergelijke afwegingen terug in de volgende versie van de RVS.

Landelijke doelstelling vertaald naar Noord-Hollandse taakstelling

De kamerbrief geeft aan in te zetten op drie type maatregelen: hogere grondwaterstanden bij productiegasland van melkveehouderijen via infiltratietechnieken, omzetting grasland naar natte teelten en omzetting van grasland naar natte natuur. Volgens LTO Noord zal niet alleen op deze drie maatregelen inzet moeten worden getoond. Onbekend is of maatregelen als 'Klei in Veen' efficiënter zijn. De scope voor maatregelen moet worden verbreed om gebiedsspecifiek naar oplossingen te zoeken. Wat is het afwegingskader dat de provincie hiervoor aanhoudt? Effectief zal een sociale en economische impactanalyse moeten worden uitgevoerd.

Ophoging van de grondwaterstandsmaatregelen

In figuur 10 en in de tekst is zichtbaar dat de doelen met de huidige beschikbare maatregelen onhaalbaar zijn. Wat wordt de strategie van de provincie om de doelen te behalen, zonder onhaalbare maatregelen binnen de agrarische sector toe te passen?

Verder wordt aangegeven dat het onwenselijk is om in alle Noord-Hollandse veenweidegebieden drukdrainage aan te leggen. Hoe gaat de provincie Noord-Holland focusgebieden aanwijzen en op welke termijn zal dit plaatsvinden?

Bodem

Op pagina 17 wordt de term 'regeneratieve landbouw' genoemd. Regeneratieve landbouw wordt in de RVS omschreven als een verzamelterm voor een manier van voedsel produceren die niet tegen maar vóór de natuur werkt. Om draagvlak in het veenweidegebied te creëren is dit een onjuiste definitie. Veel agrarische ondernemers zijn inmiddels al bezig met duurzaamheid en samenwerking met de natuur.

Denk hierbij aan lopende weidevogel- en biodiversiteitsprojecten. Een suggestie voor de formulering van deze zin: *'Onbekend is hoeveel de landbouwsector kan bijdragen aan de vermindering van CO₂-emissie. Er kan worden gedacht aan o.a. de implementatie van nieuwe teelttechnieken, landbouw met agrarisch natuurbeheer en biologische landbouw.'*

Andere opgaven, visies en plannen, zoals het NPLG

Goed om te lezen dat de zoetwatervraag in relatie tot het veenweidedossier wordt benoemd in deze versie van de Regionale Veenweide Strategie.

Ten aanzien van het NPLG hebben wij nog veel vragen. Hoe verhoudt deze concept RVS zich tot de 47% opgave voor stikstof in de veenweidegebieden zoals aangegeven op het inmiddels vrij bekende kaartje uit de NPLG-stukken van 10 juni? Welke opgave krijgt prioriteit? Wat zijn de beleidsvoorkeuren van de provincie?

In andere provincies in West-Nederland (zoals Zuid-Holland) worden wij en andere stakeholders nu al betrokken bij het formuleren van plannen door de provincies. Ook daar geldt dat veel onzeker is, maar die provincies proberen samen te zoeken naar de beste wegen om een en ander onder NPLG aan te pakken. Wij sporen de provincie Noord-Holland aan om een vergelijkbare aanpak snel op te starten. Het bottom-up werken juichen wij toe. Daarnaast zullen vaste mensen vanuit de provincie moeten worden aangesteld om de processen te begeleiden.

Wij willen verder opmerken dat landbouwgrond een efficiënte manier van grondgebruik is voor de infiltratie van hemelwater richting grondwater (VFocus, maart 2021). Naaldbossen en natte natuur zoals hoogveen, veenmoerassen en wetlands hebben gedurende droge jaren al snel te maken met een neerslagtekort. Het zijn dan ook geen netto grondwaterleveranciers maar juist waterverdampende vormen van grondgebruik. Gedurende droge jaren kunnen natte natuurgebieden niet op eigen benen staan. Het behoud van landbouw op zandgrond als waterinfiltrerend grondgebruik draagt daarom bij aan de zoetwatervraag voor het veenweidegebied.

Een robuust en klimaatbestendig watersysteem

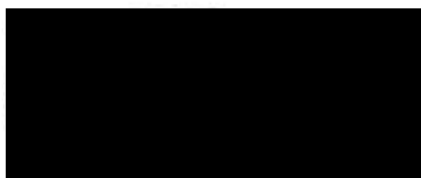
Binnen deze paragraaf worden vier verschillende vraagstukken benoemd:

- a) watervraag/waterbeschikbaarheid
- b) waterberging
- c) waterkwaliteit
- d) inrichting van het watersysteem

LTO Noord is van mening dat ook wateroverlast in deze opsomming thuishoort. Er wordt in de tekst naar de term verwezen, maar wij merken uit de achterban dat wateroverlast een aanzienlijke angst met zich meebrengt wanneer een agrariër spreekt over bodemdalingremmende maatregelen.

Slot

Na het reces is het van belang met de juiste toon boeren en overheden te laten samenwerken. Daarbij is ruimte voor innovatie, zoals reeds in het veen getoond, wat ons betreft nog maar het begin. Wij bedanken de provincie voor deze mogelijkheid voor het geven van feedback op de concept Veenweide Strategie 1.0. Graag nemen wij deel aan de werkgroep voor de verwerking van alle opgehaalde feedback op het concept.

Voorzitter LTO Noord regio West